

Yetişkinler 'Bilmiyorum' demeyi bilmiyor

GİZEM COŞKUNARDA

gizemcarda@gmail.com

Çocuk kitabı olan 'Çıtır Çıtır Felsefe' dizisinin yaratıcısı Brigitte Labbé, felsefi kavramları çocuklara aktarmaya çalışıyor. Yıllarca Fransa'da bir reklam ajansında çalıştıktan sonra ve kariyerinin en parlak dönemini yaşarken her şeyden vazgeçti Labbé. Yaşadığı hayatı sorgulamaya başladı ve içine girdiği yol onu felsefeye yönlendirdi. Felsefi kavramları çocuklara aktarmak üzerine yoğunlaştı. Birçok dünya ülkesinde yayımlanan bu dizi Türkiye'de de ilgi gördü. Bir süre önce İstanbul'da seminer vererek çocuklarla bir araya gelen Labbé'yle buluştuk.

» Reklam sektöründeki kariyerinizi bıraktıktan sonra felsefeye yöneldiniz. Çocuklar için yazmak aklınızda var mıydı yoksa zaman içinde mi gelişti? İlk defa bu şekilde soruldu bu soru. Evet yoktu. Aslında son derece kendime odaklandığım bir karardı. Felsefe derslerine gidişim de egoistçeydi aslında, ne çocuklar ne de başkaları vardı aklımda.

» Felsefe egoizm barındırır mı? Özellikle akademik bir eğitim varsa ortada egoizmle öyle bir arada gider ki... Ama eğer benim gözümde gerçek felsefenin ne olduğuna bakarsak, felsefe sadece insanın kendisiyle alakalı olan şeylerle bir arada gidemez. Çünkü felsefe o bireyin kendisi kadar başkalarıyla kurduğu yaşamı da daha iyi sürdürebilmesine yarar her şeyden önce. O yüzden tek başına insanın kendisine odaklanmasını kaldıramaz.

» Çıtır Çıtır Felsefe dizisini yazarken 10 yaşındaki kızınızdan da beslendiniz mi? Sıraya koyarsak eğer o yazıyı besleyen ilk şey felsefik düşünce. Tabii ki kuşkusuz yazma şeklimi, kuracağım ve seçeceğim cümleleri belirleyen bir çocuk dünyası var. Ben bunu tabii ki kızımdan alıyorum. Okullarda nasıl çocuklarla karşılaşacağı- mı anlamamı sağlıyor.

» Siz nasıl bir çocuktunuz? Bugünkü yetişkin gözümle o çocuğa bakıp bir şeyler söyleyebilirim ama o günkü çocuk halimle cevaplamam daha zor. O yüzden iki cevap vereceğim, çok neşeli, gün ışığı denilecek kadar canlı, sportif ve çok memnun bir çocuktum. Yetişkin gözümüyle bakarsam şunu görüyorum ki yetişkin isteklerine cevap veren bir çocuktum.

» Çocuklara ölüm, aşk, din, ırkçılık vb konuların anlatılması oldukça güçtür. Özellikle de yetişkinler tarafından bu konularda düşünmeleri, konuşmaları istenmez. Siz bu zorlukların nasıl üstesinden geldiniz?

Aslında cevap sorunun içinde saklı. Çocuklara aşktan, dinden, ırkçılıktan söz etmek zor mudur bilemem ama çocuklarla ölüm, aşk, din, ırkçılık gibi konular üzerine konuşmak hiç zor değil. Onlarla beraber bu konuları konuştuğunuz zaman sorgulamaya birlikte daldığınız zaman görüyorsunuz ki söz konusu zorluklar kendiliğinden yok oluyor.

» Haklılık, haksızlık, adalet-adaletsizlik, sömürü kavramlarını içinde yaşadığımız sistemde sorgulamak, emek sömürüsüne karşı çıkmak konuları da var kitaplarınızın arasında... Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Emek sömürüsü özellikle iş ve para kitabında da değindiğim bir konuydu. Charlie Chaplin, Modern Zamanlar filmi ile bu konuya değinen en önemli isimlerden birisidir. İnsanların emeklerine değer verilmeyen birer robot gibi çalıştırılmaları her şeyden önce insanı ve onların insanlıklarını küçümsemektir. Bu yüzden de çocukların küçük yaşta bu kavramları sorgulamaya başlamaları, bu gerçeklerin üzerine o genç yaşta düşünmeye başlamaları benim için çok çok önemli.

» Çocukken yetişkin meselelerini anlamak için yol gösterici bir ışığa ihtiyaç duydunuz mu?

Çocukluğumu taşrada küçük bir kasabada geçirdim. Çocuk olmanın kendisinden kaynaklı dertleri vardı... Arkadaşlarla kavgalar. Karnedeki kırık notlar. Anne babaların yaptıkları haksızlıklar, kardeşlerle bitmeyen didişmeler... Dış görünüşle ilgili saplantılar. Keşke o zamanlar bana yardım edecek 'Çıtır Çıtır Felsefe' türünde kitaplar olsaydı. Bunu hakikaten çok isterdim.

» Peki şimdiki tecrübenizle bakarsanız, Sorbonne mu yoksa yaşam mı daha iyi öğrenme yolu?

Cevap tam da sorunuzun içinde saklı: İkisi de... Hayat olmadan Sorbonne, salt akademik bir derstir. Tek başına sadece akademik ortamlarda parlamazı sağlar. Öte yandan, düşünceden, sor-

gulamadan yoksun bir yaşam da önüne ilk geleni takip eden bir sürünün üyesi olmaktan öte geçmemek anlamına gelir.

GIYDIRİLEN ROLLERDEN SIYRILIN

» Çocuklar için yazıyorsunuz peki ya aileleri için nasıl tavsiyelerde bulunuyorsunuz?

En önemli şey "Bilmiyorum" demeyi öğrenebilmeleri. Çocukların sorularına, her şeyi bilen yetişkinler gibi yaklaşmamak ve bize giydirilmiş bu rolden bir an önce kurtulmak gerekir... Bilmeyen ve merak eden yetişkinlere dönüşüp çocuklarla birlikte başka maceralara atılmalılar... "Haydi, birlikte öğrenelim" diyebilmeliler... Zaten yetişkinlerin bu diziyi çocuklarından daha çok okumaya ihtiyaçları var.

» Diziyi yazarken en çok hangi yaş grubunda zorlandınız?

Diziyi yazma serüvenim hâlâ sürdüğünden, keyif devam ediyor. Ama bence en zoru, 8-9 yaş ve üzeri çocuklar tarafından anlaşılabilir bir dilde yazmak ve ilgiyi hep yüksek tutabilmek. Bir de fikirlerin özünü ve yoğunluğunu yitirmeden, onları basitçe ifade edebilmek. Basitçe ama basitliğe kaçmadan.

» Seminerlerde çocuklarla bir araya geliyorsunuz. Birçok dünya ülkesine gittiniz. Değişen kültür yapıları çocukların davranış ve soru sorma biçimlerine yansıyor mu?

Hayır, dünyanın hiçbir yerinde çocukların davranışları ve soruları değişkenlik göstermiyor. Ancak ortamda bir yetişkin varsa ve gözü onların üzerindeyse tüm çocuklar farklılık göstermeye başlıyor.

Vatandaş uyursa demokrasi tehlikeye girer

» Fransız yayıncı ve kitapçılar kısa bir süre önce, 'Tous a poil' isimli insan anatomisini anlatan çocuk kitabındaki çıplaklığın Merkez Sağ Partisi tarafından kaldırılması istenince soyundu. Ne düşünüyorsunuz?

Öncelikle kaldırılması talep edilmedi, buna açıklık getirmek lazım. Böyle bir şey söylenmesi Fransa'da mümkün değil. Okullara verilen kitap listesinde yer almasını doğru bulmadıklarını ifade ettiler sadece...

» İnsanlar sadece bunu söyledikleri için çirliçiplak soyunarak protesto mu ettiler?

Evet. Şunu unutmayın ki Fransa'da herkes her şey için eylem halindedir. Bir yemeğin tadı değişir onun için bile yürüyüşe çıkarlar (kahkahalar). Yine de bir siyasinin çıkıp bir kitabı eleştirmesi Fransa için bir skandaldır. Onun lafından sonra da kitabın satışları inanılmaz arttı zaten. Demokrasi çok kırılabilir bir sistemdir ve her an tehdit altındadır. Dünyanın her yerinde böyledir Fransa da buna dahil. Sadece Fransa'da insanlar her türlü duruma karşı daha uyanıktır. Uyanık olmak gerekiyor. Vatandaşın uyuması demokrasinin tehdit altına girmesi demektir.